

ENERJİ ALANINDAKİ GÜNCEL HAKEM KARARLARININ HUKUKİ BİR ANALİZİ

Mehtap Yıldırım Öztürk, Çağdaş Evrim Ergün [Çakmak Avukatlık Bürosu]

GİRİŞ

I. İSEDAŞ KARARI

Hukuki dayanağı Türkiye Elektrik Kurumu Dışındaki Kuruluşların Elektrik Üretimi, İletimi, Dağıtım ve Ticareti ile Görevlendirilmesi Hakkında 3096 sayılı Kanunda (1). ("3096 Sayılı Kanun") yer alan ve mülkiyeti kamuya ait ve kamu tarafından işletilmekte olan üretim, iletim, dağıtım tesislerinin işletme haklarının belli bir süreyle özel sektöre devredilmesini öngören İşletme Hakkı Devri ("İHD") modeli çerçevesinde bugüne kadar bazı elektrik üretim ve dağıtım tesislerinin işletme haklarının devredilmesi için, özellikle 1990'lı yılların sonlarında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ("Bakanlık") ile özel hukuk tüzel kişileri arasında sözleşmeler imzalanmıştır. Ancak bu İHD sözleşmelerinden sadece Çayırhan Termik ve Hazar I-II Hidroelektrik santralleri gibi pek azının devri gerçekleştirilebilmiştir. 4628 sayılı Kanununun geçici 4. maddesinin 1. fıkrasındaki, "kamuya ait elektrik enerjisi üretim ve dağıtım tesislerinden işletme hakkı devri öngörülenlerden devir işlemlerini 31 Haziran 200'e kadar tamamlayamayanların sözleşmeleri hükümsüzdür" şeklindeki kuralın Anayasa Mahkemesi'nin 13 Şubat 2002 tarih ve E.2001/293 K.2002/28 sayılı Kararı ile iptal edilmesi üzerine, Bakanlık 4628 sayılı Kanundan önce sözleşmesi imzalanmış İHD projelerini "mevcut projeler" olarak değerlendirmiştir. O dönemde, sözleşmeleri imzalanmış ve Hazine garantisinden yararlanabilir durumda 6 adet üretim ve 11 adet dağıtım İHD projesi daha bulunmaktaydı. Bu kapsamdaki üretim İHD'lerin 4'üne ilişkin Bakanlar Kurulu kararları çeşitli nedenlerle Danıştay tarafından iptal edilmiştir. Ayrıca, sözleşme aşamasına gelmemiş 4 adet üretim, 11 adet dağıtım İHD projesi ile; ihalesi yapılmış olduğu halde Danıştay tarafından görevlendirmeye ilişkin Bakanlar Kurulu Kararları Anayasa Mahkemesi kararı öncesinde iptal edilmiş 5 adet dağıtım İHD projesi daha bulunmaktadır (2).

Görevlendirmeye ilişkin Bakanlar Kurulu Kararları Danıştay tarafından iptal edilen şirketlerden bazıları, esas itibariyle Bakanlığın sözleşmelere uygun hareket etmediği ve projelerinin bu nedenle devam ettirilemediği gerekçesiyle, sözleşmelerinde yer alan ve Milletlerarası Ticaret Odası Hakem Mahkemesi'ne ("MTO") (International Chamber of Commerce) ihtilafların çözümünü için başvurma yetkisini taraflara veren hüküm uyarınca uyuşmazlığı MTO tahkimine götürmüşlerdir.

Bu tahkim davalardan 2003 yılı Aralık ayında sonuçlanmış olan İstanbul Elektrik Dağıtım Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye (İSEDAŞ) ilişkin karar ("İSEDAŞ Kararı") ile Mart 2004'te sonuçlanmış olan Kanel Kangal Elektrik Limited Şirketi ("Kangal Kararı") ve Sakarya Bolu Elektrik Dağıtım A.Ş.'ye (SBD) ilişkin ("SBD Kararı") üç MTO kararı, bundan sonra Hükümetin enerji politikasını belirlerken göz önünde bulundurması gereken son derece önemli sonuçlar ortaya koymaktadır.

(1) 19 Aralık 1984 tarih ve 18610 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.
(2) T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu Raporu, "Elektrik Enerjisi Üretimi Alanında Sürdürülen Yap-İşlet-Devret (YİD), Yap-İşlet (Yİ) ve İşletme Hakkı Devri (İHD) Uygulamaları Hakkında Araştırma Raporu", Sayı: 2003/6, Tarih: 21/7/2003.

24 Kasım 1996 tarihinde Bakanlık, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde elektrik dağıtım faaliyetinin özelleştirilmesi amacıyla 3096 Sayılı Kanun çerçevesinde ihaleye çıkmıştır. İstanbul Avrupa Yakasında ihaleyi 9 Ocak 1998 tarihinde Doğan Şirketler Grubu Holding A.Ş., Çukurova Holding A.Ş. ve Tekfen İnşaat ve Tesisat A.Ş.'nin oluşturduğu konsorsiyum kazanmış ve bu konsorsiyum, 26 Şubat 1998 tarihinde İstanbul Elektrik Dağıtım Sanayi ve Ticaret A.Ş.'yi ("İSEDAŞ") proje şirketi olarak kurmuştur.

Bakanlar Kurulu, 31 Mart 1998 tarihli ve 1998/10864 sayılı Kararı ile Bakanlığa, İSEDAŞ'ı söz konusu bölgede elektrik dağıtım ve ticareti yapmakla görevlendirecek bir sözleşmeyi yapma yetkisi vermiştir. Bunun üzerine 21 Ekim 1999 tarihinde İSEDAŞ ile Bakanlık arasında İmtiyaz Sözleşmesi imzalanmış ve yürürlüğe girmiştir. Kamu Hizmetlerine İlişkin İmtiyaz Lisanslarından ve Sözleşmelerinden Kaynaklanan İhtilafların Tahkime Götürülmesinde Takip Edilecek İlkelere Dair 4501 Sayılı Kanun(3). ("4501 Sayılı Kanun"), mevcut imtiyaz sözleşmesi bulunan İHD projesi şirketlerine, Hükümetten imtiyaz sözleşmelerini özel hukuk sözleşmesine dönüştürmeyi talep etme hakkını tanımıştır. 4501 Sayılı Kanun uyarınca İSEDAŞ'ın yaptığı başvuru üzerine, 2000/1019 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Bakanlık ve İSEDAŞ arasındaki imtiyaz sözleşmesinin yeniden düzenlenerek bir özel hukuk anlaşmasının imzalanması uygun bulunmuştur. Buna göre, 4 Eylül 2000 tarihinde İSEDAŞ ve Bakanlık arasında özel hukuka tabi bir Uygulama Anlaşması imzalanmıştır.

Ancak, Bakanlar Kurulu'nun hem 1998/10864 sayılı görevlendirme kararının hem de 2000/1019 sayılı özel hukuk anlaşması imzalanmasının uygun bulunduğu dair kararının iptali istemiyle Danıştay'da davalar açılmıştır. 1998/10864 sayılı görevlendirme kararının iptali istemiyle açılan davada esas olarak Radyo ve Televizyon Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un, radyo ve televizyonların büyük hissedarlarının kamu ihalelerine katılmasını yasaklayan hükmüne dayanılmış ve Danıştay bu istemi haklı bularak 1998/10864 sayılı Bakanlar Kurulu Kararını iptal etmiştir. 2000/1019 sayılı özel hukuk anlaşması imzalanmasının uygun bulunduğu dair kararın iptali istemiyle açılan davada ise, Danıştay, 1998/10864 sayılı Bakanlar Kurulu Kararını iptalini gerekçe göstererek, artık 2000/1019 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının hukuki dayanağının kalmadığını belirtmiş ve söz konusu kararı iptal etmiştir. Bunu takiben Bakanlık, Uygulama Anlaşması'nı feshetmeksizin, 12 Mart 2002 tarihli yazısında sadece projeye devam etmenin imkansız hale geldiğini belirtmiştir.

Bunun üzerine İSEDAŞ, MTO tahkimine başvurmuştur. Davada esasa Türk hukuku uygulanmış ve 23 Aralık 2003 tarihli kararında hakem heyeti, İSEDAŞ'ın tazminat talebini reddetmiştir. Bu kararında hakem heyeti, 2000/1019 sayılı (3) 23941 sayılı ve 22 Ocak 2000 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Bakanlar Kurulu Kararının iptal edilmesi sonucunda Uygulama Anlaşması'nın geçmişe etkili biçimde ortadan kalktığını belirlemiştir. Ancak, 2000/1019 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Danıştay tarafından iptal edilmeseydi ve sadece 1998/10864 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı iptal edilmiş olsaydı, o durumda da Uygulama Anlaşması geçersiz hale gelir miydi sorusuna cevap vermediğini açıkça belirtmiştir.

II. KANGAL KARARI

Kasım 1996'da Bakanlık, kamuya ait mevcut elektrik üretim santrallerinin işletme haklarının devredilmesi amacıyla 3096 Sayılı Kanun çerçevesinde ihaleye çıkmıştır. Kangal Termik Santrali de bu santraller arasında yer almaktaydı. Nisan 1998'de ihaleyi kazanan konsorsiyum üyeleri, Kanel Kangal Elektrik Limited Şirketi ("Kanel") proje şirketi olarak kurmuşlardır. (4)

Bakanlar Kurulu, 15 Mayıs 1998 tarihli ve 1998/11213 sayılı Kararı ile Bakanlığa, Kanel'i söz konusu termik santrali işletme ve üreteceği elektriği satma ile görevlendirecek bir sözleşmeyi yapma yetkisi vermiştir. Bunun üzerine Kanel ile Bakanlık arasında bir İmtiyaz Sözleşmesi imzalanmış ve 4501 Sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinin ardından 2000/1024 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Bakanlık ve Kanel arasındaki imtiyaz sözleşmesinin yeniden düzenlenerek bir özel hukuk anlaşmasının imzalanması uygun bulunmuştur. Ardından, 6 Kasım 2000 tarihinde Bakanlık ile Kanel arasında özel hukuka tabi bir Uygulama Anlaşması imzalanmıştır.

Ancak, hem 1998/11213 hem de 2000/1024 sayılı Bakanlar Kurulu Kararlarının iptali istemiyle açılan davalarda Danıştay, her iki Bakanlar Kurulu Kararını da iptal etmiştir. Bunu takiben Bakanlık, Uygulama Anlaşması'nı feshetmemekle beraber, Uygulama Anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerini de yerine getirmemiştir.

Bunun üzerine Kanel, MTO tahkimine başvurarak mahrum kaldığı karların ödenmesini talep etmiştir. Davada esasa Türk hukuku uygulanmıştır. Söz konusu davada hakem heyeti, 23 Aralık 2003 tarihli kararıyla, Kanel'in kar mahrumiyeti talebini reddetmiştir. Ancak, Uygulama Anlaşmasının imzalanmasını uygun bulan 2000/1024 sayılı Bakanlar Kurulu Kararlarının iptal edilmiş olmasına rağmen, özel hukuk perspektifinden bakıldığında Devletin yargı faaliyetlerinden dolayı da sorumlu olduğu, söz konusu iptal kararlarına rağmen Uygulama Anlaşması'nın geçerli olduğunu ve projeye devam edilemiyor olmasının Uygulama Anlaşması'nda düzenlendiği üzere bir Risk Olayı olduğunu belirtmiştir. Böylece hakem heyeti, Kanel'i haklı bularak yapmış olduğu masrafların tazmin edilmesini talep etme hakkı olduğuna karar vermiştir. Ancak, Kanel, söz konusu davada menfi zararlarını değil sadece kar mahrumiyetini talep ettiği için 16 Mart 2004 hakem kararında Kanel'in 111 milyon ABD doları tutarındaki kar mahrumiyeti talebi reddedilmiştir.

Her ne kadar sonuçta Türkiye Cumhuriyeti Devleti tazminat ödemek zorunda kalmamış ise de, hakem heyeti Danıştay kararından ve dolayısıyla projeye devam edilememesinden dolayı Devleti sorumlu bulmuştur ve şayet

10-23-04 sayılı ve 22 Ocak 2000 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır

Kanel menfi zararlarının tazmini talebinde bulunmuş olsaydı bunların ödenmesi gerekeceğine hükmetmiştir.

III. SBD KARARI

24 Kasım 1996 tarihinde Bakanlığın Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde elektrik dağıtım faaliyetinin özelleştirilmesi amacıyla 3096 Sayılı Kanun çerçevesinde çıktığı ihalede Sakarya-Bolu görev bölgesinde ihaleyi SBD Sakarya Bolu Elektrik Dağıtım A.Ş. ("SBD") kazanmıştır. Bunun üzerine Bakanlar Kurulu, 28 Nisan 1998 tarihli ve 1998/11082 sayılı Kararı ile Bakanlığa, SBD'yi söz konusu bölgede elektrik dağıtım ve ticareti yapmakla görevlendirecek bir sözleşmeyi yapma yetkisi vermiştir ve 7 Ocak 1999 tarihinde SBD ile Bakanlık arasında İmtiyaz Sözleşmesi imzalanmıştır.

Daha sonra, 4501 Sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinin ardından 2000/1017 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Bakanlık ve SBD arasındaki imtiyaz sözleşmesinin yeniden düzenlenerek bir özel hukuk anlaşmasının imzalanması uygun bulunmuştur. 4 Eylül 2000 tarihinde Bakanlık ile SBD arasında özel hukuka tabi bir Uygulama Anlaşması imzalanmıştır.

Ancak, 1998/11082 sayılı ilk Bakanlar Kurulu Kararı, söz konusu ihale yapılırken kamu yararının olup olmadığının değerlendirilmediği gerekçesiyle Danıştay tarafından iptal edilmiştir. Buna karşın, Uygulama Anlaşması'nın imzalanmasına onay veren 2000/1017 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının iptali istemiyle açılan dava, MTO tahkim süreci devam ederken sonuçlanmamıştır. Bakanlık, 1998/11082 sayılı ilk Bakanlar Kurulu Kararının iptal edilmesinin ardından Uygulama Anlaşması kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirmemiştir. Buna gerekçe olarak da 1998/11082 sayılı ilk Bakanlar Kurulu Kararının iptal edilmesi neticesinde projeye devam edilmesinin hukuken mümkün olmadığını ileri sürmüştür.

Bunun üzerine SBD, MTO tahkimine başvurmuştur. Davada esasa Türk hukuku uygulanmış ve 20 Mart 2004 tarihli kararında hakem heyeti, SBD'nin kar mahrumiyeti de dahil olmak üzere tazminat talebini kabul etmiş ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin SBD'ye 24,197,762 milyon ABD doları tazminat ödenmesine hükmetmiştir.

Türk idare hukukunda bir idari işlem iptal edilince ona bağlı diğer işlemler de yok hükmünde sayılmasına karşın, söz konusu kararda hakem heyeti, 4501 Sayılı Kanun sonrası imzalanan Uygulama Anlaşması İmtiyaz Sözleşmesi'nin bir devamı niteliğinde olmadığı için, İmtiyaz Sözleşmesi'nin imzalanmasına onay veren ilk Bakanlar Kurulu Kararının iptal edilmiş olmasının Uygulama Anlaşması'nın hukuki geçerliliğini etkilemediğini belirtmiştir. Bu konu aşağıda Sonuç Bölümünde detaylı olarak incelenecektir.

SONUÇ

MTO'nun yukarıda incelenen İSEDAŞ, Kangal ve SBD kararlarından, bir takım önemli sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki, idari işlemlerin iptalinin sonuçlarına ilişkindir. Türk ve Fransız İdare Hukuklarında, bireysel bir idari işlemin yargı mercii tarafından iptali sonucunda, ona bağlı diğer işlemler de kural olarak bu iptal karardan etkilenir. Çünkü,

bu tür bağlı işlemler hukuksal dayanaktan yoksun kalmış olur. Düzenleyici bir işlem iptal edilirse, bu işleme dayanılarak yapılmış bireysel işlemler iptalden etkilenmez. Bu bireysel işlemlerin de iptali isteniyorsa, süresi içinde iptal davası açılması gerekir (5). Ancak, hem Türk hem de Fransız İdare Hukuklarında bu kuralın istisnaları bulunmaktadır (6).

Yukarıda incelenen İSEDAŞ Kararında, idare hukukuna tabi İmtiyaz Sözleşmesinin imzalanması için Bakanlığa yetki veren Bakanlar Kurulu Kararı ve 4501 Sayılı Kanun sonrası bu sözleşmenin özel hukuk hükümlerine göre yeniden düzenlenmesine onay veren ikinci Bakanlar Kurulu Kararı Danıştay tarafından iptal edilmiştir. Bu kararda hakem heyeti, ikinci Bakanlar Kurulu Kararı'nın iptal edilmesi sonucunda Uygulama Anlaşması'nın geçmişe etkili biçimde ortadan kalktığını belirtmiştir. Ancak, ikinci Bakanlar Kurulu Kararı Danıştay tarafından iptal edilmeseydi ve sadece İmtiyaz Sözleşmesi öncesindeki ilk Bakanlar Kurulu Kararı iptal edilmiş olsaydı, o durumda da Uygulama Anlaşması geçersiz hale gelirdi sorusuna cevap vermediğini açıkça belirtmiştir.

Kangal Kararında da İSEDAŞ Kararına benzer bir biçimde her iki Bakanlar Kurulu Kararı da iptal edilmiştir. Buna karşın, hakem heyeti, bu iptal kararına rağmen Uygulama Anlaşması'nın halen yürürlükte olduğunu, zira hem yargı faaliyetinin Devlete atfedilecek bir faaliyet olduğunu hem de bir özel hukuk sözleşmesi olan Uygulama Anlaşması'nın idare hukuku kurallarıyla geçersiz hale getirilmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir. Böylece, iptal edilen bir idari işlem ona bağlı diğer işlemleri yoklukla malul hale getirir ilkesinin bir istisnasını ortaya koymuştur. Zira, her ne kadar idari işlem niteliğindeki ikinci Bakanlar Kurulu Kararları iptal edildiyse de, o kararlara istinaden akdedilen Uygulama Anlaşması'nın geçerliliğini koruduğu belirtilmiştir.

Kangal davasındaki hakem heyetinin bu görüşünü Türk İdare Hukukunda destekleyen düşünürler mevcuttur. Örneğin, Onar'a göre, yetki ve fonksiyon gaspı haricinde, bir idari işlemin yetki yönünden sakat olması, onun yokluğuna yol açmaz. Böyle bir sakatlık durumunda ancak iptal edilebilir bir işlemden söz edilebilir (7). Dolayısıyla, sözleşmenin imzalanmasına onay veren Bakanlar Kurulu Kararı iptal edilse bile, Uygulama Anlaşması'nın yetki yönünden sakatlığı yetki veya fonksiyon gaspı düzeyinde olmadığı için, Uygulama Anlaşması yok değil, iptal edilebilir durumdadır. Gerçekten de, Bakanlığın ilgili mevzuat kapsamında imzalamaya yetkili olduğu bir sözleşmeyi imzalaması ve ona izin veren Bakanlar Kurulu Kararı sonradan iptal edilmesi durumunda ne hiçbir idari kuruluşun görev alanına girmeyen bir konuda işlem yapılması yani fonksiyon gaspı ne de idare adına irade açıklamasında bulunmaya yetkisi olmayan bir kişinin işlem yapması, yani yetki gaspı söz konusudur.

SBD Kararında ise, Sadece İmtiyaz Sözleşmesi'nin imzalanması yetkisini Bakanlığa veren ilk Bakanlar Kurulu

Kararı iptal edilmiş, buna karşın Uygulama Anlaşması öncesindeki ikinci Bakanlar Kurulu Kararı aleyhine Danıştay'da açılan dava, tahkim süreci sürerken devam etmekteydi. Bu durumda hakem heyeti, ilk Bakanlar Kurulu Kararının iptal edilmesi sonucunda Uygulama Anlaşması'nın geçerliliğinin etkilenmediği sonucuna vararak, idari işlemlerin iptali sonucunda bağlı diğer işlemlerin yok hükmünde olacağı ilkesine bir istisna teşkil etmiştir. Zira hakem heyeti, ilk Bakanlar Kurulu Kararı ile Uygulama Anlaşması arasındaki ilişkiyi, Bakanlar Kurulu Kararının iptali halinde Uygulama Anlaşması'nın yokluğunu gerektirecek kadar önemli görmemiştir. Zaten, her ne kadar 4501 Sayılı Kanun sonrası İmtiyaz Sözleşmesi yeniden düzenlenerek Uygulama Anlaşması imzalanmış ise de, Uygulama Anlaşması'nın yeni ve ayrı bir sözleşme olduğunu belirtmiştir.

Yukarıda incelenen MTO kararlarından çıkan bir diğer önemli sonuç ise Devletin yasama ve yargı faaliyetlerinden sorumluluğu meselesine ilişkindir. Kangal Kararında hakem heyeti, Uygulama Anlaşması'nın imzalanmasını uygun bulan 2000/1024 sayılı Bakanlar Kurulu Kararlarının iptal edilmiş olması dolayısıyla Uygulama Anlaşması'nın geçerliliğini yitirmediğini, ancak projeye devam edilmesinin bu iptal kararları sonucunda imkansız hale geldiğini belirtmiştir. Buna gerekçe olarak da, özel hukuk perspektifinden bakıldığında Devletin yargı faaliyetlerinden dolayı da sorumlu olmasını göstermiştir. Bu kararda MTO hakem heyeti, kuvvetler ayrılığı ilkesini, Türk Anayasası ve İdari Yargılama Usul Kanunu uyarınca Türk İdaresinin Danıştay'ın iptal kararını uygulaması gerektiğini ve Danıştay Kararına uyulmaması durumunda buna uymayan kamu görevlilerinin sorumlu olacaklarını bildiğini ifade etmiş, ancak yine de, özel hukuk bakış açısından bakıldığında, özel hukuka tabi Uygulama Anlaşması'nın tarafı konumundaki özel hukuk tüzel kişisinin, idare hukuku kaideleriyle haklarından mahrum edilmesinin mümkün olamayacağına karar vermiştir. Hakem heyeti, bu bağlamda, idare hukukundaki menfaat sahibi kişilerin iptal davası açması kuralı uyarınca açılan dava sonucunda Danıştay'ın verdiği iptal kararının, bir özel hukuk sözleşmesinin geçerliliğini sona erdiremeyeceğini belirtmiştir. Aynı kararda hakem heyeti, Danıştay'ın iptal kararını hiçbir şekilde eleştirmediğini veya yok saymadığını, sadece onun özel hukuk sözleşmesi üzerindeki etkilerini değerlendirdiğini ifade etmektedir.

Kangal Kararında, Devletin yargı faaliyetinden dolayı sorumlu olabileceği belirtilirken, kuvvetler ayrılığı kuralına rağmen bu sorumluluğun var olduğu ifade edilmektedir. Dolayısıyla, Kangal Kararından yola çıkarak, ayrı bir kuvvet olan yasanın faaliyetlerinden dolayı da Devletin sorumlu olabileceği sonucuna varılabilir. Hatta, parlamenter sistemlerde yasama ve yürütmenin birbirine yakınlığı düşünülecek olursa, Kangal Kararında yargının faaliyetlerinde dolayı Devletin sorumluluğuna gidilebileceğine göre yasanın faaliyetlerinden dolayı Devletin sorumluluğuna evleviyetle gidilebileceği sonucuna varılabilir.

Dolayısıyla, hem kamu hem özel sektörde yer alan yetkililerin, gerek yasama gerek yargı faaliyetleri dolayısıyla bile bir özel hukuk sözleşmesi ifa edilemiyorsa, bundan Devletin sorumlu olabileceğini ve tahkimde Devlet adına idarenin tazminat ödemek zorunda kalabileceğini göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

(5) Gözübüyük, Ş., *Yönetmelik Yargısı*, Ankara 1998, s. 270.

(6) Örneğin, bir sözleşmenin imzalanmasına onay veren idari işlemlerin iptali halinde sözleşmenin yok hükmünde değil, iptal edilebilir olduğuna ilişkin olarak bkz. Pester, G., *Contentieux Administratif*, 11. Baskı, Paris 1999, s. 213. Bunun özel hukuk sözleşmelerinde de geçerli olduğuna ilişkin olarak bkz. Caudemet, Y., *Traité de Droit Administratif*, 16. Baskı, Paris, s. 477.

(7) Süldük Sami Onar, a.g.e. c. 1, s. 337.